

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 505/2011-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. L. K., K., zastúpenej advokátom JUDr. J. L., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 37/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. L. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2011 doručená sťažnosť MUDr. L. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 37/2009.

2. Zo sťažnosti, ako aj z vyjadrenia predsedu okresného súdu a konajúcej sudkyne, ktoré si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že sťažovateľka je ako matka účastníčkou konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 3 P 37/2009 vo veci úpravy styku starých rodičov s maloletou M. K. (ďalej len „napadnuté konanie“). Starí rodičia sa návrhom z 19. mája 2009, ktorý bol okresnému súdu doručený 20. mája 2009, domáhajú úpravy styku s ich vnučkou. V priebehu napadnutého konania boli okrem iného nariadené štyri predbežné opatrenia, ktorými sa upravil styk starých rodičov s maloletou v závislosti od úpravy styku otca maloletej. Sťažovateľka sa v priebehu konania presťahovala aj s maloletou dcérou do Trnavy, kde bola maloletá prihlásená aj na trvalý pobyt. Z toho dôvodu sťažovateľka navrhla podaním z 8. decembra 2009 prenesenie príslušnosti na rozhodovanie vo veci na Okresný súd Trnava. Okresný súd uznesením z 13. januára 2010 zamietol návrh sťažovateľky na prenesenie príslušnosti súdu, keďže na okresnom súde prebieha aj ďalšie konanie pod sp. zn. 4 P 255/2008 o zmene úpravy výkonu rodičovských práv k maloletej. Toto konanie sa nachádza už v štádiu znaleckého dokazovania, a preto nie je v záujme maloletej, aby došlo k zmene príslušnosti súdu. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu z 13. januára 2010 odvolanie o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 9 CoP 18/2010 z 26. februára 2010 tak, že zrušil uznesenie okresného súdu z 13. januára 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Medzitým sa však sťažovateľka z osobných a pracovných dôvodov aj s maloletou presťahovala do Košíc, a preto podaním z 29. marca 2010 navrhla prenesenie príslušnosti na Okresný súd Košice II. Aj tento návrh sťažovateľky okresný súd zamietol uznesením z 27. mája 2010. Sťažovateľka podala aj proti tomuto uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 CoP 60/2010 z 25. augusta 2010 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 22. októbra 2010, čo je takmer po roku a pol odo dňa začatia napadnutého konania. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito na účely vykonania znaleckého dokazovania na posúdenie vzťahov maloletej k starým rodičom. Sťažovateľka podotkla, že okresný súd síce uznesením z 10. decembra 2010 ustanovil znalca, navrhovateľka však dosiaľ nebola vyzvaná, aby sa s maloletou dcérou podrobila znaleckému vyšetrovaniu.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 255/2008 o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv k maloletej už bol vypravovaný znalecký posudok Mgr. L. A., ktorým bol posúdený aj stav týkajúci sa stretávania starých rodičov s maloletou. Po oboznámení sa s týmto znaleckým posudkom a vyjadrením účastníkov konania sa okresnému súdu ďalšie znalecké dokazovanie javilo ako nadbytočné, a preto bolo súdom zrušené. Následne, po vypočutí účastníkov konania na pojednávaní 8. septembra 2011 bol vyhlásený vo veci samej rozsudok. Podľa zistení ústavného súdu proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, a preto bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

3. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, prizná sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 320 €, ako aj náhradu trov konania.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, IV. ÚS 390/08). Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

6. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní okresného súdu.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

7. Z obsahu spisu vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 P 37/2009, ktorý si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že napadnuté konanie trvá od 20. mája 2009. Vo veci bol 8. septembra 2011, teda po podaní sťažnosti ústavnému súdu, vyneseny rozsudok, ktorý však ešte nenadobudol právoplatnosť pre odvolanie podané sťažovateľkou. Spis sa od 14. novembra 2011 nachádza na krajskom súde na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky. Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu to, že prvé pojednávanie sa konalo až 22. októbra 2010, teda takmer „... *poldruha roka odo dňa začatia konania vo veci samej*“. *Zároveň sťažovateľka nesúhlasí s tým, že sa vo veci ešte stále meritórne nerozhodlo. Podľa sťažovateľky malo konanie prebiehať kratšie a malo už byť skončené.*

Po oboznámení sa s priebehom jednotlivých procesných úkonov, ktoré okresný súd vykonal, dospel ústavný súd k názoru, že okresný súd konal v napadnutom konaní plynule. Na priebeh, ale aj dĺžku konania malo vplyv rozsiahle využívanie procesných práv účastníkmi konania – teda sťažovateľky, ako aj starých rodičov maloletej. Okresný súd preto musel o týchto procesných návrhoch kvalifikovane rozhodovať v záujme zabezpečenia ochrany základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré si účastníci konania takto uplatňovali. Zároveň však okresný súd musel starostlivo prihliadať na ochranu záujmov maloletej. Dĺžku konania ovplyvnila sťažovateľka aj tým, že

v priebehu konania dvakrát zmenila aj s maloletou bydlisko, s čím boli spojené jej návrhy na zmenu príslušnosti súdu, ktoré okresný súd zamietol a sťažovateľka sa proti týmto rozhodnutiam následne odvolala. Okresný súd postupne vydal v priebehu konania štyri predbežné opatrenia, ktorými pohotovo upravoval styk starých rodičov s maloletou v závislosti od vývoja pomerov medzi účastníkmi konania, ako aj úpravy styku otca s maloletou. Zároveň okresný súd prihliadal aj na efektívnosť svojich úkonov, zrušil ustanovenie súdneho znalca v napadnutom konaní, pretože závery znaleckého posudku vo veci vedenej pod sp. zn. 4 P 255/2008 boli použiteľné aj pre napadnuté konanie. Okresný súd pritom musel postupovať vždy tak, aby bol chránený záujem maloletej na vytvorení zdravého vzťahu so svojimi starými rodičmi.

8. Napadnuté konanie je typovo konaním vo veci starostlivosti súdu o maloletých podľa § 176 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), v ktorom má každé rozhodnutie v skutočnosti dočasný charakter a jeho účel zaniká dosiahnutím plnoletosti dieťaťa. Navyše, takéto rozhodnutie nemá nemenný charakter, pretože je možná jeho zmena, ako dôjde k zmene potrieb či pomerov maloletého dieťaťa alebo osôb, ktorých práva a povinnosti takéto rozhodnutie upravuje. Z toho dôvodu pokiaľ súd v priebehu tohto konania koná plynule a priebežne v závislosti od vývoja pomerov účastníkov konania upravuje práva a povinnosti k maloletému dieťaťu, nedôjde tak k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedené platí aj v prípade, ak konanie ako celok trvá dlhšie a presahuje tak svojou dĺžkou lehotu ustanovenú v § 176 ods. 3 prvej vety OSP.

9. Ústavný súd preto nezistil, že by napadnuté konanie, ktoré na okresnom súde síce trvalo viac ako dva roky, bolo poznačené takými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01,

I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Vychádzajúc z doterajšej stabilnej judikatúry ústavného súdu treba poukázať na to, že v prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmto článkom ústavy (napr. II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovet (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

10. Keďže sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo už bez významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2011